

DAVRANIŞ BİLİMLERİ ve İLETİŞİM

DAVRANIŞ BİLİMLERİ ÜZERİNE

YRD.DOÇ.DR. ÖZGÜR GÜLDÜ

Davranış Bilimleri üzerine...

- **“Davranış Bilimleri”** insan davranışını, davranışa etki eden toplumsal, psikolojik, grupsal ve fizyolojik etmenler ele alıp inceleyen ve açıklayan sosyal bilim dalıdır.
- İnsan davranışı çok boyutlu bir özellik gösterir ve davranışın arkasında birbirini etkileyen çok sayıda faktör bulunur.
- İnsan davranışını değişik boyutlarıyla ele alıp açıklamaya çalışan farklı bilim dalları bulunmaktadır.
- Bu bilim dalları insan davranışını analiz etmede, bir boyutu merkeze alıp, o boyut üzerine derinlemesine odaklanırlar.
- Bu bilim dallarının geçmişi insan ve insan gruplarının sistemli bir biçimde incelenmeye başlandığı zamanlara kadar dayanmaktadır.
- Ancak **“Davranış Bilimleri”** kavramının bilimsel anlamda kullanılması ve alan yazında yer alması yakın zamanlarda mümkün olmuştur.

**Psikoloji
(Sosyal Psikoloji)**

**Antropoloji
(Sosyal Antropoloji)**

Sosyoloji

Tarih

Siyasal Bilimler

İstatistik

Fizyoloji

Hukuk

Yönetim Bilimleri

İktisat

Psikoloji,

- insan davranışını şekillendiren kişisel ve psikolojik etkenleri merkezine alır.
 - İnsan davranışının altında yatan etkenleri, kişilerin zihinsel ve psikolojik durumlarını merkeze alarak inceleyen bilim dalıdır.
 - Psikolojik analizlerin merkezinde bireylerin iç dünyası yer alır (kişilik, bilinç, zeka, algı, öğrenme, tutumlar, hafıza, stres).
 - Psikoloji insan davranışı arkasında yatan, kişinin içi dünyasından kaynaklanan boyutları ele alıp, analizler gerçekleştirir.
 - İnsanın akılcı olmayan yani irrasyonel eylemlerini açıklamada psikoloji önemli bir işleve sahiptir (şiddet, uyuşturucu, bağımlılık vb.). Böylece toplumsal boyuta da sahip bir çok sorunu ele alır ve çözüm önerileri getirir.

Sosyal Psikoloji,

- grup içinde bireyi ve grup-birey etkileşimine odaklanır.
- Grup içerisinde bireyi, grubun birey üzerindeki etkilerini, gruo-birey etkileşimini merkeze alıp inceler.
- Günümüzde insanlar, yaşamlarının büyük bölümünü farklı gruplar içerisinde geçirir.
- Bu bilim dalı, insan davranışı üzerinde önemli etkileri bulunan liderlik, motivasyon, çatışma, uyma, itaat, ikna, denetim, gözetim, önyargılar vb. konular üzerinde yoğunlaşır.

Sosyoloji,

➤ insan davranışını etkileyen/şekillendiren toplumsal faktörler üzerine odaklanır.

- Toplum, kurumları, grupları, bunlar arasındaki ilişkileri ve değişimleri inceleyen bilim dalıdır.
- İnsan içinde yaşadığı aile, bulunduğu sosyal çevre, toplumsal kurumlar ve gruplar insan davranışını etkiler.
- İnsan davranışının arkasındaki toplumsal faktörleri analiz eder, açıklar.
- İnsanın nasıl giyineceği, nasıl konuşacağı, hangi saatlerde ve ne tür yemekler yiyeceği, ailesine nasıl hitap edeceği, bir cenazede/düğünde/törende/ sinemada nasıl davranacağı, otoriteyle ilişkilerinin nasıl olacağı toplum tarafından şekillendirilir.
- Bireye değer, tutum ve davranışlarımızı şekillendiren, alışkanlıklarımızı belirleyen toplumsal faktörler bulunmaktadır.

Antropoloji, (Sosyal Antropoloji)

- insanlık tarihindeki farklı uygarlıkların kültür ve davranış kalıplarını ortaya çıkarır.
 - Çıkış noktasında ve incelemelerinin merkezinde ilkel kültürler ve bu kültürlerde öne çıkan insan davranışlarını/alışkanlıklarını anlama çabası bulunmaktadır.
 - Günümüzde ise antropoloji, çağdaş toplum ve kültürleri de kapsayan, geçmişten günümüze kültürel yansımaları da değerlendiren bir özellik taşımaktadır.
 - Davranış bilimleri, insan davranışını açıklamaya çalışırken, geçmişten gelen devamlılıklara, özelliklere de vurgu yapar. Dolayısıyla kültürel ve antropolojik çalışmalar, davranış bilimleri açısından önemlidir.

➤ fizyolojik özelliklerin insan davranışı üzerindeki etkisini ayrıntılı olarak inceler.

- Tutum ve davranışlarda, insanın fizyolojik durumu büyük ölçüde etkilidir.
- Bu bağlamda davranış bilimleri, insan davranışını açıklamada fizyolojiden önemli ölçüde faydalanır.

Davranış Bilimleri,

➤ sosyoloji, psikoloji, antropoloji ve sosyal psikolojiden farklı olarak, daha bütünsel bir perspektifle insan davranışını ele alır/analiz eder/ yorumlarda bulunur.

- İnsan davranışını analiz ederken, ağırlıklı olarak sosyoloji, psikoloji, sosyal psikoloji zaman zaman da fizyolojik ve antropolojik kuramlardan/açıklamalardan faydalanır.
- Dolayısıyla bu yönüyle davranış bilimleri, sosyoloji, antropoloji ve sosyal psikolojinin yaklaşımlarını bir sentez haline getiren eklektik bir bilim dalıdır.
- Daha genel bir yaklaşımla, farklı boyutları bir sentez yaparak olayları değerlendirir. Bu bağlamda farklı bilim dallarından yararlanır.
- Çünkü, hızlı sosyal, kültürel, siyasal ve teknolojik gelişmelerin yaşandığı günümüzde, bu gelişmelerin insan psikolojisini ve davranışını derinden etkilemektedir. Bu davranışları anlamaya, insan davranışını kontrol etmeye ve yönlendirmeye olanak sağlayacaktır.